Güncelin Ruhunda Ahlak Enflasyonu!

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr. Üyesi.

1.Ahlak İklimi

Gezegende doğru ve yanlışın öznelliği, ahlakiliğin ölçütü, davranışların ve düşüncelerin haklılığı-haksızlığı ahlak iklimiyle açıklanır.
Ahlakla ilgili söylem ve eylemlerde; "iyi, kötü, doğru, yanlış, bilgelik, erdem, suç, eşitlik ve adalet" sözcüklerinin tümeli ahlak olarak kabul görür.

Ahlaki kabuller, töresel, kültürel, dinsel, günlük yaşam ve filozofi bakışlarla çeşitlenir. Ama: hemen her coğrafya, ulus ve inançsal iklimlerde "doğru ve yanlış" yargıları ahlakla özdeştir.

Her durum ve tavra "yanlış ya da doğru" refleksinin genelde çıkış ahlaki kalıp değer yargılarıdır.

2.Ahlak Çeşitliliği

Göreceli, mutlak, kimlikçi, yankesici ve evrensel ahlak özneleri de ahlak çeşitliliğinin yaygın gözlenenlerindendir.

2.1.Göreceli ahlak; her coğrafi bölge, ırk, doğa, yaşam biçimine göre değişiklik gösterir. Anılan farklılıklar o toplum tarafından kabul görür ve yadırganmaz. Kıyafet şekline kapalılık ve açıklık ölçütü göreceli ahlaktır. Kadınların üstü açık yaşam sürmesi Afrika'nın bazı bölgelerinde olağan iken bazı coğrafyalarda göreceli ahlak referansıyla kabul görmez.

2.2.Mutlak ahlak; dini kaynaklı doğmatik referanslara dayalı ahlak standardı mutlak ahlaktır. Mutlak ahlak; zamana, ortama, fizik-mekana ve coğrafyaya göre değişim göstermez ve eş deyişle bağlamı olmayan her yerde, hiçbir zaman değişmeyen mutlak ahlak kurallarını içerir.

2.3.Kimlikçi ahlak; Kimlikçi ahlak, bir grubun ve bir topluluğun gezegene, yaşama, maddi ve manevi olgulara ve olaylara bakışlarını gösteren tavırlardır. Tarikatlar din, ekonomi, eğitim ve kültür alanlarında kendi görüşlerine göre davrandıklarında kimlikçi bir ahlak anlayışını benimser.

Kimlikçi ahlakı benimseyen tarikatlar, "finansman yapıları açık ve denetlenebilir olmaktan uzak" olduğu için demokratik kitle örgütü olarak nitelenemezler. Çünkü; toplumsal kurumlar; insani ihtiyaçları karşılayan yasal birimler olup; TC Anayasa'sına Atatürk İlkelerinin ve Cumhuriyet'in Kurucu felsefesine dayalı bürokratik görevlerini yapmakla sorumludurlar.

Bir grup ve topluluk kendi görüşlerine dayalı öznel girişimlerle davrandığında yancı ve yandaş yararı gözeten kimlikçi ahlakı kullanmış olur. Kimlikçi ahlak, karartıcı olup salt özel değil; kamusal alanlarda da kendi görüşlerinin önemsenip benimsenmesini ister (Karaağaçlı, 2025).

2.4.Yankesici ahlak: Fırsatçılık bakışlı yankesici ahlakta; başarı için her şeyin "olağan" ve "mubah" olduğu kabullenilir. Fırsatçılık ise normatif etik dışı, bireyci davranmaktır. Yankesici ahlak, kolaycı kısa yoldan maddi ve yönetsel çıkarlar arar. Her durumu lehine çevirir, muhafazakar değil; tutucudur. Toplumcu değil; oligarşik kuşatmacıdır. Kamusalcı değil; bencil olup sosyal baskıda "işini bilenleri önemser (Mardin, 2017).

Yankesici ahlak; kendi görüşüne uymayanları dışlar. İnançlardaki özgürlüğü değil; inanç siyasetini ve ticaretini kullanır. Yankesici ahlak, kamunun küçülerek özelleştirilmesini gelişmiş ülkelerin evrensel markalar olmuş şirketlerinden örneklerle savunur. Yankesici ahlak, paralı eğitim, sağlık ve ulaştırma hizmetlerine ağırlık verir. Beton aşkından beslenir. Yeni emperyallerin gezegenin her coğrafyasında kullandığı din- mezhep, etnisite ve kimlik farklılıklarını kutuplaştırır. Yankesici ahlakta partiyi devlet görme siyasal şaşılığı vardır (Karaağaçlı, 2024-1 ve 2).

2.5.Evrensel ahlak, idealler okyanusu lup, gezegende çok az insanın sahip olduğu formasyonları içerir.
Çünkü; evrensel ahlak, toplumsal kurallar ve yasalar evrensel ve insani değerlere uygundur. Evrensel ahlakta, kişisel isteklerin ve yararların ötesinde olaylar, insan hakları, sosyal adalet ve eşitlik temellidir. Çünkü; evrensel ahlakta bireye saygı, insan hakları, kimliklerin kutsallığı, eşitliği, düşünsel özgürlükçü, toplumsal dayanışmalı, çoğulcu ve katılımcı Cumhuriyetçi Demokrasi egemendir (Manza, 2020 ve Turner 2020).

3.Evrensel Ahlak Yoksa; Söylemde Ahlak Enflasyonu Vardır!
Toplumsal yaşam, sosyolojik olarak, birey ve toplum gereksinimlerini karşılayan eğitim, sağlık, ekonomi, ulaşım, beslenme, din, devlet, eğlence ve kamu hizmetlerinden oluşur.
Gereksinimleri karşılamada, kamusal görev tanımına uygun gerçekleşen her iş, oluşum, etkinlik ve hizmet alma-sunma evrensel ahlaka da uygundur.

Hak etmediğini istemek, görevi karşılığında her ne ad altında olursa olsun parasal beklenti içinde olmak ve bunları farklı kişiler, yerler ve makamlar aracılığıyla almak "haksız kazanç ve mal eldesidir."

Gezegende ve Türkiye Coğrafyası'nda hakkı olmayanı isteyenlere sıkça rastlanır oldu.
Etik, ahlak ve iç kontrolları zayıf kişiliklerin tipik davranış kalıpları olan görevlerini kötüye kullanmalar çoğaldı.

Oysa; "3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu; "Haksız mal edinenlere üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş milyon liradan on milyon liraya kadar ağır para cezası verilir. Haksız edinilen malı kaçıran veya gizleyene de aynı ceza verilir" hükmüne yer vermesi de ahlak enflasyonunu önleyebilmiş görünmüyor.

4.Güncelin Ruhunda Adalet ve Ahlak İklimi
"Adalet, hak ve hukuk" her özneye, kuruma, yönetime ve partiye her zaman gereklidir. Anılan evrensel değişkenler güncelin moda deyimiyle zamanın ruhuna göre değişkenlik ve ayrımcılık göstermemelidir.

Memleket olarak, rüşvet ve yolsuzluk karşıtı yasal düzenlemelere, etik ve mesleki ilkelere ve evrensel kurallara uyumunun sağlanması için kamucu ve halkçı siyaset kuralları önemsenip uygulanmalıdır.
Siyasi beylik ahlaki söylemler yerine; iç kontrol ve görev bilinci olan yurttaş bireyler desteklenmelidir.

5.Vargı ve Yargıda; "Hak, Hukuk ve Adalet İçin; Güçler Ayrılığı İstemi"
Suçluların somut ve hukuki kanıtlı belirlendiği, "yasa-yürüt-yargı" üçlüsünün tam bağımsız ve ayrı olarak yürütüldüğü Türkiye Hukuk Coğrafyası salt güncelde değil; her zaman ve bağlamda temel alınmalıdır.

"İş bilme, uyanık olma, bal tutan parmağını yalar, çalıyor ama; çalışıyor, bizden olan iyidir(!)" gibi yankesici ahlak tavırlarına "sıfır toleransla yaklaşılmalı, cezasızlık hukuk dışılığı kaldırılmalıdır.

Türkiye Coğrafyasına ve gezegene evrensel ahlak egemen olmalı, Cumhuriyet'in Kurucu Felsefesine ve Atatürk'ün ulusçu, halkçı, devrimci, laik İlkelerine uygun para-sız eğitim, sağlık, ulaştırma yol ve köprü hizmetleri merkezi ve yerel yönetimlerden beklenmelidir.

Kaynaklar

Karaağaçlı, M. (2024-1). **Yeni Özneli Siyasanın Beton Aşkı, Folklorik ve Otantik iklimi Yok Etti** http://www.mektepligazete.com.Köşe Yazıları 12.08.2024.

Karaağaçlı, M. (2024-2).**Partiyi Devlet Görme, Siyasi Şaşılıktır!** http://www.mektepligazete.com.Köşe Yazıları 11.07 2024.

Manza, J. (2020). **Eşitsizlik**. Çev: Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.288-293. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Karaağaçlı, M. (2025).**Demokratik Açıklık ve Şeffaflığı Örseleyen Karartıcılık!.** http://www.mektepligazete.com. Köşe Yazıları. Mustafa Karaağaçlı. 06.03.2025.

Mardin, Ş. (2017). Şerif Mardin Mahalle Baskısı Kavramını Anlatıyor. **Medyascope.** 07 Eylül.

Turner, Bryan S. (2020). **Eşitlik**. Çev: Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.286-288. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Etiksel İlke
Burada yer verilen görüşlerden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi etiksel olarak uygun olacaktır.

İletişim ve Erişimi

e-posta : mkara@gazi.edu.tr
Web (1) : w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web (2) :https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
ORCID:https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Süren Yayın Ortamları ve Portalları
Futbol-spor-yorum :www.yurtspor.com.yazarlar
Eğitim,sosyoloji,güncel:www.mektepligazete.com.köşeyazıları
Bilim-araştırma :www.mektepligazete.tebeşirbülten.com
Tüm yayınlar blogu :mustafakaragacli.blogspot.com

Bilişim Medyaları
Facebook (1): Kirizma
Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı

X : M_Karaagacli_
İnstagram : mustafakaraagacli1
Youtube :AkademikAda